

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség: Jókai-utca 10.

Kiadóhivatal: Szammer Imre könyvnyomdája.

Petőfi dicsősége.

— A magyar lányok figyelmébe. —

A nemzet meghódolt a költő emlékezte előtt; szóval, könyvvel és virággal tett bizonyosságot róla. Eljöttek az irók és művészek, hogy ünnepejjék a mestert; eljöttek a politikusok, hogy meghajoljanak amaz ember előtt, a ki az ő tudományuk hiábavalóságát hirdette; ott volt a nép, mely jogainak apostolát üdvözölte benne és ott volt a nemzet ifjusága, hogy könyvvel és virággal áldozzon ideáljai dalnokának. És valami magas gyönyörben dobogtak a szívek, mikor fölhangzott az ének: „Tied vagyok, tied hazám...”

Az az érczalak pedig ott állt, kimagasodva az ünneplő tömeg közül szemével a napba tekintve, melynek lángja az élő szívében égett. Mintha mondta volna: Ne az enyém legyen ez a tisztelet, hanem az Esméé, melynek hirdetője voltam. Ne bálványok legyenek én, hanem példátok. Szeressetek úgy, mint a hogy én szerettem: gyöngéden a kedvest, az anyát, a testvért, lángolóan a hazát. Akkor nem veszett el az én szavam és vérhullásom nem volt hiábavaló.

* * *
„E nagy napon szedjétek le a természetnek minden ékességét, kertjeiteknek minden virágát s küldjétek el a megszentelt helyekre, hadd borítsa zöld repkény és nyíló virág az emlékeket, melyeket a nemzeti kegyelet az ő dicsőségére emelt.“ Így hívta föl az országos nemzeti szövetség Petőfi halálának félszázados évfordulóján a magyar honleányokat a halhatatlan költő ünneplésére.

A honleányokhoz intézte szózatát, tudva, hogy az emberi erények nagyszerű felosztásánál a szeretetből és a kegyeletből a nőknek jutott az oroszlárnész; tudva, hogy ha a honleányok gyöngéd szívük egész melegével hódolnak a nagy ünnepen a legnagyobb magyar költő emlékének: úgy biztosítva lesz annak fénye és sikere és átala a nemzeti érzés, és a nemzeti műveltség fellendülése.

De elég-e a természetnek minden ékessége? Van-e a kertjeitekben Petőfi koszorújához elég virág? És hol van a sir, melyre a koszorúk özönét hinthették volna?

Kérdések, melyek felhőként támadnak előttünk, mikor a Petőfi dicsőségéről emlékezünk.

Oly sokat vettek tőle s oly kevéssel adóznak neki a késő utódok...

Pedig lsten adta költő volt ő, igazi „nemzet tülemléje“ a melyet ezer éves történetünk csak egyet mutathat föl. Milyen dal az, mely ajkain fakadt! A magyar nép lelkéből szakadt ki, a magyar nép lelkének mélyére hat. Olyan egyszerű s mégis olyan magas szárnyalású, olyan megindító! A magyar nyelvnek olyan sajtáságos, erőteljes színezete ömlik el rajta, hogy megragad minden szívet széles e hazában, ifjuét, aggát, palota- és kunyhólakót egyaránt.

A mi kizárólagos kincsünk az ő költészet, melyet semmiféle nyelven hiven visszaadni nem lehet, habár ő volt is az első költőnk, a ki világhírré tett szert s habár ma már mindenféle nyelven zengik dalait. Nem is a világnak dalolt ő, hanem a magyarnak, világdicsőség volt neki a magyar dicsőség s minden dala az ősök vérével áztatott magyar röghöz fűződött. A merre járt itt, küzdelmes vándorutján, mindenütt dal, mindenütt babér fakadt nyomában.

Ezért őrzi ma is a bérc viszhangja, erdő susogása, a róna szellője, a völgy furulyája az ő dalát. A vándor utas, a pásztor, az arató az ő dalait dalolják mindenütt. Add hát bércz, völgy, rét, mező minden ékességed. Koszorúzzuk a költőt!

Es kertjeitek virágait leszedtétek-e leányok Petőfinek? Hisz a legszebb virágot ő tüzte fel rátok. Szépségekről, szivetekekről, lelketekekről mily bájosan dalolt! Szerelemről szólt dalában szüntelen, szerelemről s a hazáról. Emlékezzetek csak dalaira és minden hangja viszhangra lel szivetekben, megérzitek, hogy a ti költőtök ő s méltó, hogy minden magyar lánynak ideálja legyen. Megérzitek, hogy őt nem viselte meg az idő: huszonhat éves ifju ő ma is, mint ezelőtt ötven évvel, eltűnése napján.

Ha kerestétek a sirt, hova letegyétek a kegyelet koszorúit, megtudtátok, hogy sokan keresték, de senki sem találta meg azt a sirt.

Esetekbe jut Beöthy Zsolt szép jellemzése: „Mint a sas! Szállhat-e e szavaknál legelőször és legkivált a mi képzeletünk másra mint ő reá, a ki szürkén kelt ki fészekéből, büszkén és erősen bontotta ki szárnyait s szédületes magasba emelkedve tünt el a fény birodalmában“ s megjelenik előttetek Petőfi tüneményeszerű megjelenése, egész élete s eltűnése...

Egy egyszerű mézárósnak s egy becsületes parasztasszonynak gyermeke ő; senki sem ismeri, keserves hánykódások közt tengődik, mégis már ifjú, gyötrődötten nyilatkozik benne az isteni erő. Nyomorban, hidegben röppen lelkéből az áradó dal s megindul világhódító útjára. Aztán egy hősi nép ünnepeit költőjévé válik; karddal és lanttal kezében, lelke örületes hevével igyekszik az elárvult hazát szolgálni, majd hő vágya szerint elesik a csataterén. De holttestét nem látta senki, sirját a többi elesett vitéz sirja helyén hantolta fel egy honleány kegyelete.

Ott ünnepelte most Petőfi emlékezetét a nemzet színe-java a segesvári csataterén. Oda hintették a sok virágot: a közös sir tőle, abban a hitben, hogy ott nyugszik a nemzet elnémult csalóánya. De biztosat nem tud senki sem. A vesztett csata zürzavarában senki sem törődött a magyar nemzet dalnokával. Csak eltűnt, elveszett olyan hirtelen, a mint megjelent nekünk.

Üstökösnek mondják Petőfit, a kinek dicsősége örök időkig fényleni fog a magyar nemzet egén, s a kinek emlékét nem egy földi rög, nem egy szűk sírhely, hanem a késő nemzedékek kegyeletes szíve őrzi. Ott ünnepejjük hát, a szívünk mélyén s dicsőségének ragyogása ne halványuljon el soha!

De vajlon él-e hát Petőfi emléke a szivetekben? Kérdem tőletek, magyar leányok: ismeritek-e, birjátok-e Petőfi költeményeit?

Keresem kis szobátok kínai és japáni díszszel borított falán, keresem csecsebecsékkel megrakott asztalkátokon... keresem szavatokban, lelketekben a versei nyomát... és nem találok.

Látom a világ jeleseit, művészeit, rokokó-stíli arcképtartóitokban, látok ott rokokot is, jóbarátot is, — de Petőfi kép-mását sehol, sehol.

Hát nem tudjátok, hogy ő a világ legtüneményesebb költője s mégis ez egyedül álló rokokótalan nemzetnek, a magyarnak keblén nyert életet? Nem tudjátok talán, hogy ő írta a magyarnak riadóját, a Nemzeti dalt s ha többet nem ír vala, ez az egy örök emléküvé tehette őt a magyarok szívében? Nem tudjátok-e, hogy tul a tengeren is dicsőítik őt, ki egészen nekünk élt és halt?

És a magyar ifjuság, melynek Petőfi mindig bálványa volt, a magyar lányok elfelejtkeznének róla s dalairól? Azért,

Rendkívüli olcsó árakért szerezheti be a t. közönség **STEININGER SÁNDOR** dívat-, vászon- és fehérnemű üzletében, a legdivatosabb tavaszi és nyári szöveteket és mosó kelméket, általánosan elismert jó hírnevű gyárosok készítette vásznak, schiffonok és fehérneműeket, szőnyegeket, csipke és szövetfüggönyöket, stb. efféle czikket. Delént gyönyörű mintákban 38 kr-ért méterenként kapható **Steininger Sándor Székesfejérvár, Nádor-utca 2. szám** tejes-köz sarkán levő üzletében.

186. —40.

Mai lapunk 4 oldal.

2

hogy ötven éve hangzik ajkaikon? Egy öröklétig zengjék dalait. Ott legyen előttetek Petőfi képe, szobra, - hogy emlékezzetek rá. Asztalotoknak legszebb díszé az ő könyve legyen.

Tanuljatok tőle szépet, nemest. Tanuljatok önzetlen, tiszta szerelmét, hitet, reményt Tanuljatok hazát szeretni s érte sokat, minden áldozni. Tanuljatok tőle testvért, gyermeket, barátot, szülőket tisztelni, szeretni, mosolyogva szenvedni s ezer akadály közt bátran törni magas czélok felé. Tanuljátok meg a cyprus lombokat s az édesdús dalok a szépet, jót megedzik szívetekben.

Aztán, ha fészekrakásra kerül a sor, ha népesedik majd a fészek: mutassátok meg fiaitoknak az ő ereklyéit, zengjétek bölcsőjük felett a lelketekben őrzött dalokat: úgy bizonyára üstökössé lesz a Petőfi dicsősége, olyan üstökössé, melynek pályája magyar szívtől magyar szívhez viszen.

A Petőfi-ünnepély.

Segesváron.

Gyönyörű idő kedvezett a segesvári ünnepnek, mely lefolyásában teljese méltó volt a Petőfi dicsősége előtt meghódoló nemzethez. A város lobogódiszt öltött, még a különben ellenséges érzületű szászok is velünk ünnepeltek, csak az oláhság hiányzott teljesen.

Két külön vonat hozta a vendégeket. A Petőfi-Társasággal két különvonat jött, a kolozsváriakat Tövisből szintén különvonat hozta, a székelyek négy különvonattal jöttek.

Reggel az első vonattal érkezett a Petőfi-Társaság Bartók Lajos vezetésével, a képviselőház küldöttsége Tullian képviselőházi alelnök vezetésével. A képviselők között volt az öreg Madarász is, akit az egész ünnepelőközönség lelkes óvációjával fogadott. Nagy lelkesedéssel fogadták Zsilinszky Mihály államtitkárt is, aki mint a kormány hivatalos képviselője, Gopcsa

miniszteri titkár kíséretében érkezett Segesvárra. Egyidejűleg megérkezett Vörösmartyigasságügyi államtitkár is. Az érkezéskor Sándor főispán üdvözölte. Azután bevonultak a városba, ahol a notabilitások részére a vármegyeházában voltak szobák berendezve. A többi vonatkor ezrével érkeztek vendégek, főleg a székelyföldről. A székely nép seregestől vonult be a városba; minden asszonytól virágcsokor vagy koszorú volt, amelyet Petőfi szobrára szántak.

Tíz óraker körül vonatok és kocsikon vonult ki az ünnepelő közönség a fejéregyházi csatatérre, az emlék oszlophoz, hol a kolozsvári dalgyűjlesztő éneke nyitotta meg az ünnepélyt. Bartók Lajos és Bartha Miklós gyűjtő hatású remek beszédei után Tullian Béla a képviselőház, báró Zeyk József a főrendiház, majd Zsilinszky Mihály a kormány és az Akadémia nevében helyezett koszorút a szoborra: szép beszéd kíséretében. E. Kovács Fyula a kolozsvári nemzeti színház művésze Jókai „Apotheosisát” szavalta el, Bárszony István Petőfi szerelme című művét olvasta föl, Somló Sándor Endrői gyönyörű költeményét szavalta, Szász Gerő pedig saját költeményét adta elő. Végül a kolozsvári dalkör énekelte el Ábrányi Kornél Petőfi-dalait.

Ezután a közönség felvonult a segesvári várba, a hol a zenekar a himnuszot és a Kossuth-nótát játszotta melyet a közönség fűdetlen fölve énekelt. Majd Bartók Lajos szavalta el Jókai-nak Petőfi halála című költeményét, azután Illés Balint a 48-as kör nevében, Bárszony István pedig az „Otthon” nevében tett koszorút a szoborra.

Még Veczel György a budapesti ifjúság, Szekeres István a kolozsvári egyetemi ifjúság, Zseni József az „Országos Nemzeti Szövetség” nevében rövid beszédek kíséretében tették le a szebb-nél szebb koszorukat. Végül Ugron Gábor vezetésével ötezer székely jött ének és zeneszó mellett és megkoszorúta a szobrot. Ezután az állami iskolában a székelyek részére külön ünnep volt, amelyen Bartók, valamint a jelenlevő költők szónokoltak.

Az ünnepség után 450 terítékű bankethez ültek a küldöttségek tagjai a városház dísztermében. Számos lelkes töst hangzott el itt a királyra, az öreg honvédekre, a jelenlevő notabilitásokra sat. A vendégek este 7 óraker utaztak el.

A fővárosban:

Az ünnepély az új városházánál kezdődött 9 óraker. Itt dr. Kacsány Géza mondott ünnepi beszédet, többen szavaltak. A budapesti daloskór a Szózatot adta elő, melynek elhangzása után a közönség zászlók alatt vonult Petőfi szobrához. A teret, valamint a széles rakodó partot akkora már csaknem teljesen elfoglalta az ünnepelő nép. Lehetek vagy tizezeren. A szobor talpazatát szebbnél-szebb babérból és élővirágból font koszorúk borították. A szobor előtt díszes, fűdött emelvény állott, a szónokok számára.

Négy daloskór foglalt helyet az emelvényen szemben, melyek Bellonics Imre országos karnagy vezetésével a „Honfidal” elneklésével nyitották meg az ünnepélyt, melyet a közönség kalaplevéve hallgatott végig. A gyönyörűen előadott ének elhangzása után Lalmos János polgármester lépett az emelvényre és a főváros nevében lelkes, szép beszédet mondott. Utána Jókai Mór jelent meg az emelvényen, kit a közönség lelkes óvációjával fogadott. A koszorús költő megragadó közvetlenséggel elmondott dicsőítő szavai után percekig hangzott a taps és az éljenzés. Sánta Mihály egyetemi polgár Endrői Sándor költeményét szavalta el igaz lelkesedéssel. Majd Rákosi Jenő az Országos Nemzeti Szövetség nevében mondott magas szárnyaláson beszédet, melynek hatása alatt sokan könnyeztek. Ezután Benárd Akos egyetemi polgár Petőfi „Egy gondolat bánt engemet...” című rapszódiaját szavalta, utána pedig ifjú Gebhard Károly mondott gyűjtő beszédet, melyben a szabadság vértanúját dicsőítette.

Végül a dalosegyesületek elénekelték a Himnuszot és megkezdődött a koszorúk letévése. A koszorúk ugyan már ott feküdtek a szobor talpazatán, csak hozzájuk mondtak rövid beszédet, melylyel a koszorukat Petőfi dicsőségének fölajánlották. Egy óra felé a közönség emlékedett hangulatban, a Kossuth-nóta hangjainál példás rendben szétoszlott.

Délután mintegy ötezer szociálista munkás vonult a szoborhoz, hol vezetőik Wellner Jakab, Israel Jakab és Grünfeld Sándor mondtak beszédet a maguk módja szerint.

Székesfejérvárott.

Városunk hazafias érzelmű közönsége im-

Megengedjük, hogy egyes elvetemedett gonosztevők, kikből minden erkölcsi érzék rég kihalt, a legkritikusabb pillanatban is tudnak valami kedélyes otrombaságot mondani, de az ilyesmi nem tarthat a humor elnevezésre igényt. Osztentátiót, szinpadiasságot, pose-t és hencegést láthatunk a bitó árnyékában, de természetesen fakadó tréfát várni ottan, legalább is olyan képtelenség, mint egy jéghegy tetején rózsanyílást lesni.

Az akasztófa humor állítólagos termékei közül a legsikerültebb a cigányinak a mondása, ki látja, hogy mikor öt veszteti viszik, a hiváncsiak tömege mint törli magát előre.

— Sohase igyekezzenek olyan nagyon, nem végeznek ott nálam nélkül semmit sem.

Don Caesar de Bazan a derék spanyol gróf is igen elmésen beszél a szinpadon csiklandós nyakáról, mikor kihirdeték előtte, hogy akasztófára ítélték. De alapos okunk van kértelkedni, hogy az igazi Don Caesar a szinpadhoz hasonlóan szellemeskednek.

Legjobb bizonyosság erre, a franciaia nagy forrodalom, midőn aránylag rövid idő alatt a legtöbb embert végezték ki. Négyezernél több ember hajtotta négy év alatt fejét a bitó alá s noha a francziák szellemessége minden kételesen fölött áll, egyetlen egy tréfás megjegyzést sem jegyeztek fel a halálra ítélték ajkairól.

Hanem végre is nincs szabály kivétel nélkül.

Mikor szép hazánkban a betyárélet virágzott és a statáriális törvénysszékek gyors tempóban szolgáltattak az akasztófanak anyagot, vagy népiesen szólva: virágot, gyakran tapasztalhattuk, hogy a magyar betyár bizonyos hetyke méltóságot meg tud őrizni a szégyenhalál küzöbön is.

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

Szépséges csillagok...

Szépséges csillagok,
Tündöklő csillagok,
Tudjátok-e ti is
Hogy szerelmes vagyok?
Tán tudjátok — s azért
Ragyogtok úgy felém,
Hogy a ragyogástok
Reményt öntsön belém?...

Te halvány szelíd hold
Ejszaka tündére,
Gondolsz-e, gondolsz-e
Szívem szerelmére? —
Oh, mondd, nem eped-e
A szívem hiába,
És enyém lézen-e
Ó majd nemsokára?...

Ékesen viruló
Kedves kis virágok,
Szerelmes szívem oly
Kérem néz ti rátkot!
Üzenjétek neki
Édes illat szárnyán:
Nem marad-e szegény
Elhagyottan, árván?...

Ti dalos madárkák,
Te lágy esti szellő,
Te csillogó harmat,
Te kőszülő felhő, —
Töletek is kérdem,
Tudni óh, mint vágyom:
Leszen-e e földön
Néhem boldogságom?...

II.

Szeretem én nagyon
A fűyes csillagot,
Ezüstös holdsugárt
S a virág illatot;
A csacsogó madárt
A susogó szellőt,
Kék égbolton uszó
Féher bányárfelhőt...
Gyöngyöző harmatot
Derült napsugarat —
De szívem szerelme
Csak a Tied marad!...

Art Lajos.

A humorról.

VII.

Sokat emlegetik az ugynevezett akasztófa humort, de az nem létezik a valóságban, az sem több, sem kevesebb, mint egy befejezett képtelenség. — Mert a humor létrejöttének feltétele a nyugalom és a derűs kedélyhangulat. Képzeltető-e a lelki állapotok bármelyike a halálra ítélnél? Egyáltalában nem. Mert az a nyugalom, melyet egyes halálra ítéltéknél tapasztalni vélünk, csak látszólagos. Annyi erővel sokan rendelkezhetnek, hogy a vesztőhelyre való uton nyugalmat színlelnek, de hogy azt érezzék is, az hihetetlen, mert ellentmond valamennyi ismert lélektani törvénynek.

Bizvást elmondhatjuk tehát, hogy azokat az elmésségeket, melyek akasztófa humor czímen közszájon forognak, olyan emberek koholták, kiknek nagyon rendben volt a szénájuk.

pozás módon rőtta le kegyeletét a nemzet nagy lyrikusa iránt. Itt — fájdalom — egy kissé distingválunk kell. Azt tapasztaltuk, hogy nálunk csak az egyszerű munkás emberek méltók a hazafi névre, mert az ugynevezett intelligencia távollétével tüdőklött. Így is szép volt az ünnep s legalább tettetés nélkül való.

Fő kezdeményezője a déli vasut-társaság hazafias vezetősége volt, mely fáradságot nem kímélve, méltón akarta megülni az évfordulót. Reggel 8 órakor a zircziek templomában Wolf Agoston tanár szent misét tartott, melyen nagyszámú közönség volt jelen. A mise végétől a Nádor-utcán sorakozott a menet. Elöl a tűzoltó zenekar, utána a déli vasuti műhelyi tisztviselők és munkások hosszú sorban zászlókkal, azután a városi tűzoltóság és végül a Felrayer-gyári tűzoltóság, tisztikar és munkások. A Nádor-utczából elindulva, a tűzoltó zenekar indulói mellett a Kaszánya-utca, Megyeház-tér és Budai uton keresztül a lövölde kerthelyiségébe ment az utközben még inkább felszaporodott menet, hol a bejáratnál nemzeti színű lobogókból és virágokból készült díszkapu volt felállítva. A kerthben emelvény volt Petőfi nagy arcképével és a magyar czimerral. A közönség a „Hunyadi induló“ hangjai mellett vonult be az ünnepi helyiségbe. Notabilitásaink közül ott láttuk: Gánóczy Floris, Fittler Béla, Tóth Adalárd, Fanta Adolf dr., Eder József dr., Saára Gyula dr., Juraszek József, Rauscher Béla, Kovács Alajos, Szűts Alajos, Kenessey Gyula és Pethe Józsefet, kik közül többen, — minthogy „az idő rövidsége“ miatt a „Vörösmarty kór“ külön ünnepélyt nem tartott — ezt képviselték. A város képviselőjében Polczer Péter helyettes főkapitány volt jelen.

A tulajdonképeni ünnepély a „Hymnus“-sal kezdődött, melyet a déli vasuti műhely remekül szervezett dalárdája énekelt el. Az ének elhangzása után Hoffer József tartotta meg nagyhatású ünnepi beszédét a nagy költőről és szabadsághőséről. Ezután ismét énekszám következett: a „Honfidal“. Itt ragyogtatta az egyesület dalárdája legszebben a tudását. A nehéz construálású darabot oly szép összhangzattal és precisítással énekelte el, hogy valóban dicséretére vált. Orbán Ferencz szavalt el ezután Petőfi „Egy gondolat bánt engemet“ című versét, mély érzéssel adva

Ebből az ugynevezett betyárvirtusból itt ott egy szikra humor is csillámlott elő. Mikor például a halálra ítélt betyárt visszakísérik a tömlőcsebe, s rabtársai tudakozódnak az ítélet felől, az fogbegyőr így válaszol.

— Megházasít a tekintetes törvényszék, holnapután virradóra feleségül veszem a köteles leányt.

Egy halálra ítélt cigány, ki szintén a betyárokkal való czimboráskodás folytán jutott bitóra, így sóhajtott fel:

— Hej, megmondta édesapám, a dadé, hogy a varjuk fognak koketirozni a szememmel.

A következő esetet pedig egy törvényszéki bírótól hallottam, aki filtanuja volt az esetnek. A szolnoki törvényszék halálra ítélt egy fiatal szuhanczot; a siralombházban meglátogatták a szülei és kövér könyvespeket hullajtottak az elvetemült fia szomorú vége fölött. A fiatal kapczabetyár maga is elérzékenyült, de azért vigasztalni igyekezett övét.

— Soh se busuljanak, — mondá, emberen esik meg az ilyesmi, nem pedig oktalan állaton.

Mindezeket egybe foglalva, bátran tagadhajtuk az akasztófa humor létezését s azok a tréfák, melyek a bitóval összefüggésben kerülnek forgalomba, nem alkalmasak arra, hogy felindítsanak bennünket.

Bizarrak és semmi egyebek.

Luczián.

vissza a költő jóslatait. A zenekar a „Szeretet hymnusa“-val szintén nagy hatást keltett. Igen szépen szavaltta Verbay Albert a „Talpra magyar“-t. Programmon kívül felolvasta még Pálkás József Jókai „Apotheosis“-át s ezután a Rákóczy induló hangjai mellett szétszólt az ünnepi közönség.

UJDONSÁGOK.

— **Primicia.** Keszthelyről írják: Schmall György fejéregyházmegyei áldozópap f. hó 23-án 9 órakor mutatta be első szt. miséjét a keszthelyi plebánia templomban, igen nagy közönség részvétele mellett. A manuduktori tisztet dr. Dunst Ferencz apátplebános teljesítette; az alkalmi szent beszédet Kétszery László fővárosi hitoktató tartotta. Beszédében megindítóan esetezte az apostoli szellemet a pap életében. A misézésnél segédkező papok voltak Bontz József, Szántó László s. lelkészek, Márffy István, Szabó Jenő, Szabó Ernő növendékpapok. Koszorus lányok voltak: Horváth Aranka, Ferenczy Lujza és Margit, Ujlaky Ilona, Vöröss Anna, Schwanner Mariska, Schmall Janka és Erzsi. Déliben a primitians édesatyjánál fényes ebéd volt, melyen vagy 80 vendég vett részt. Ebéd alatt felköszöntöt mondtak dr. Dunst Ferencz apátplebános a primiciansra és atyjára; a primicians a manuduktorra. Trstyánszki Károly az ujmisés édesatyjára. Legyen tartós az öröm, mit a jó atya e szép napon fiának boldogsága fölött érzett.

— **Kinevezések.** A néhai Geiger Kálmán halálával megüresedett járási irnoki állásra ifj. Zalka János díjnosot nevezte ki a főispán, ennek helyébe pedig az alispán Kirisits Józsefet nevezte ki.

— **Tanítóválasztás.** A Hoffer Lajos távozásával megüresedett tanítói állásra az iskolaszék mai ülésén Medgyesi József börgöndi tanítót nagy szótöbbséggel megválasztotta. Beadott összesen 18 szavazat s ebből Medgyesi 15-öt kapott.

— **A veszprémi főispán balesete.** Dr. Fenyvessy Ferencz vezetésű Veszprém megye főispánját majdnem végzetes baleset érte. A főispán Siófokról Székesfejérvárra akart berándulni, s Lepényben leszállott a vonatról, hogy a peronra menjen. Amint a kupéból kilépett, megcsuszott s éppen a szomszédos sínparra esett, melyen akkor robogott be Székesfejérvár felől a gyorsvonat. A gyorsvonat gépészének volt annyi lélekjelenete, hogy hatalmas ellengözzel és fékezéssel megbirta vagy öt-hat ölnyire a síneken fekvő főispántól állítani a vonatot. A főispánnak ez már a második balesete. Instalácziója előtt pápai kastélya márvány lépcsőin esett el s kifélezte lábát.

— **Honvédeink veszprémben.** Veszprémből írják: a székesfejérvári 17. honvédegyalozozred július hó 8-ika óta itt tartózkodik, ugy a soproni 18. honvédezed is. Ez a sok katona egészen benépesítette a várost, ezt meg is érzi a város kaszája, mert most annyit sohasem fizetett a város tisztai szállásbér megváltása czimén, de másrészt előnyös a katonaság huzamos itt tartózkodása, mert ez a forgalmat tetemesen növeli. Az összpontositás óta itt tartózkodik Görgey tábornok, Zurna Károly tábornok pedig július hó 23-tól 26-ig időzött városunkban. Csáford Jobbaházi Bolla Kálmán honvédségi adlátus július hó 25-én szintén ideérkezett és az összesített 17. honvédezedet meglátogatta, az itt tartózkodó soproni gyalozozred felett pedig hivatalos szemlét tartott s másnap július

hó 26-án tovább utazott városunkból. Hétfőn a pápai huszár-hadosztály érkezett hozzánk. Fehérmegyei a lovas-hadtest gyakorlatáról voltak hazatérőben, de másnap július 25-én pihenő napjuk lévén, az egész napot Veszprémben töltötték s csak szerdán, július hó 26-án mentek tovább.

— **A rejtélyes medaillon.** A napokban egy fátalos hölgy jelent meg a városház kapuja alatt és nem kevésbé fátalos hangon adta tudtára az ott álló meglepett rendőrnek, hogy őt Kenderessy Szidóniának hívják és a főkapitánynyal óhajt szólni. Mivel akkortájt éppen semmiféle kapitány nem volt a hivatalban, a titokszéri hölgy a rendőrnek egy kisdob skatulyát adott át azzal a megfigyással, hogy a kapitánynak kézbesítse. A rendőr bizalmatlanul fogadta a gyaanus dobost és egész éjjel nem hunyta be a szemét, annyira aggasztotta a dolog. Nem-e bomba? vagy még annál is rosszabb... Másnap testben lélekben megtörve állított be Polczer Péter helyettes főkapitányhoz és átadta neki a dobost, aztán megkönnyebültén távozott. Polczer elszánt ember lévén, óvatosan felbontotta a dobost, melyben egy értékes arany medaillon volt elhelyezve, de minden felvilágosító irás nélkül. Nyomban kerestetni kezdte a fátalos hölgyet, de hiába. Tegnap egy illatos levele érkezett a rendőrségre, melynek névtelen írója elárulta, hogy a rejtélyes ékszer özv. Laki Mihályné tulajdona. Az özvegyet megidézték, ki miután a medaillonhoz formált jogát kétségtelesen beigazolta, meg is kapta elvesztettnek, helyesebben ellopottnak hitt portékáját, a rendőrség pedig tovább kutatott a fátalos hölgy és a névtelen levél írója után, s mint értesülünk már a ravasz tolvaj nyakán tartja a kezét.

— **A regále-tárgyalások** már végleg befejeztettek és pedig, mint örömmel konstatalhatjuk, az érdekelték teljes melegegedésére, a mi főképpen Krossák Lajos pénzügyi főbiztos érdeme, ki elismerésre méltó tapintattal vezette a tárgyalásokat. A két napig tartó tárgyaláson a városi hatóságot Polczer Péter főkapitány helyettes képviselte, az érdekelték részéről pedig Trummer Sárdor, Destek Adolf és Langmár Ferencz voltak jelen. — Mindössze három föllebbezés adatott be.

— **Elcsapott hegyőr.** Pinczés István hegyőr a saját hivatala mellett a nyulászást is derék ambícióval üzte, míg nem a napokban a hegybíró rajtakapta, éppen akkor, midőn egy vesztére ott ólalkodó tapsifilést biztos közel leterített. Szegény Pinczésnek állásába került a tiltott passzió, mert a hegykőzség választmányja ma minden teketória nélkül tuladott rajta.

— **Papiros és hazafiság.** Gelléri Mór az általa szerkesztett „Magyar Ipar“-ban a fölött panaszodik és statisztikai adatokkal bizonyítja, hogy a Budapesten megjelenő husz napilap közül, az öt németnyelvű napilap a papiros hazai gyárokból vásárolja, ellenben a tizenöt magyar napilap közül csakis az „Alkotmány“, „Budapest“, „Kis-Ujság“, „Nemzet“, „Magyar Ujság“ veszik a papirt magyar gyárakból, a többiek pedig külföldről hozatják. E kimutatás szerint tehát a különféle hírlapok, melyek szabadalmat üznek a hazafiságból s folyten leczkértetik az embereket, ha valamit külföldün vásárolnak, önmaguknak nem prédikálnak a hazafiságról. Ugy látszik a hazafiság is csak üzlet.

— **Egy hirdetés története.** Kolozsvár szab. kir. város tanácsa a napokban egy átiratot intézett a városi tanáchoz, valamint a többi törvényhatóságokhoz, melyben egy érdekes körülményre hívja fel azok figyelmét. A kolozsvári tanács ugyanis a városi fogyasztási adó: és illetékek beérbeadására vonatkozó árverési hirdetményét annak idején közlés végett beküldte a Budapesten megjelenő Italmérés című adóügyi szaklaphoz. A lap kétszer közölte a hirdetményt, aztán megküldte a számlát, mely csekély 90 frt 60 król szólt. A tanács elhülve fogadta a pikáns kontót, mert még élénken emlékeztek, hogy a Vállalkozók Lapja ugyanezen hirdetésért csak 14 frtot számított. Alkudozni kezdtek. Az Italmérés szerkesztője a

második levél után 60 frtra szállította le a követelést, de aztán kijelentette, hogy többet nem enged, s ha 8 nap alatt ki nem elégítik, perre viszi a dolgot. A kolozsváriak erre természetesen fizettek, de egyáltalán megszerkesztették a jelzett átiratot, melyben a társhatóságokat minden egyéb megjegyzés mellőzésevel tájékoztatják a dologról. Mi is csak annyit jegyzünk meg, hogy: minden egyes lapnak hetenkint 5-6 ilyen tüzlet és akkor boldog lesz a magyar — lapkiadó.

Rendőri hírek. A mellti kalandja. Még a múlt június hónapban történt, hogy dr. Kuthy József főreáliskolai igazgató egy értékes gyémán mellűt az utcán elvesztett. Jelentést tett ugyan a rendőrségnél, de a nyomozás mind-éideig eredménytelen volt. Most aztán váratlanul megkerült a mellűt. Ugy történt a dolog, hogy egy helybeli pékmester inasa annak idején megtalálta a csillogó portékát kitől aztán az egyik segéd potom 90 krért megvette. *Alt brecht* Keresztély — így hívják a segédet — nem akart idegen tollal ékeskedni, hát rövid uton becsapta a mellűt, 10 frt erejéig. A napokban valami összeütközésbe keveredett az egyik pékinassal, kinek szintén tudomása volt a dologról és ez bosszúból nyomban följelentette. Így tehát a becses portéka ismét vissza-kerül jogos tulajdonosához. — *Talált pénz.* Ma délelőtt egy magát megnevezetni nem akaró becsületes ember egy 12 frtot tartalmazó börszénnyel talált az utcán. Nyomban fölvitte a rendőrséghez, hol igazolt tulajdonosa már meg is kapta. — *Lovagiatlan ügy.* Pinke György és Kocsis István kenyeres pártások vasárnap együtt mulattak az ősz-utcai Mohácsi-kávéházban. Olyan jól érezték magukat hogy még a hétfői virradat is ott érte őket. Ekkor azonban, talán a hazamenésen, csunyanál összeveszték. A szót tett követte és pár rópké perc alatt Pinke kinosan tapasztalta, hogy társának ökle sokkal keményebb az övénél. Kocsis ugyanis az utczára vonszolta Pinkét s ott alapsan helyben-hagyta. Mihelyt Pinke fölépül mindketten a rendőrség elé kerülnek.

Végvárgyalások. A székesfehérvári kir. törvényszéknél augusztus 8-án. Frülzeitig Izidor sikkasztás vétsége. Uhmán János lopás büntette. Varga Róza lopás és sikkasztás büntette. Merklin Ferencz négy rendbeli sikkasztás véts. Augusztus 12-én Rütcher (Réseai) Vilmos lopás büntette. Augusztus 16-án Vari János és társa lopás büntette. Augusztus 22-én Lukács József és társai szándékos emberölés bünt. stb. Augusztus 29-én Pinke József gyilkosság büntette. Fésű József lopás büntette.

Állatbetegségek a megyében. Tenyész-bénaúság és hólyagos kiütés: Herczegfalva 5 u. Sertésorobácz: Aba 1 udv., Polgárdi 1 udv., Seregélyes 1 udv., Sunkoró 1 udv., Tabajd 11 udv., Váal 1 udv., Velence 1 udv., Zámoly 21 udv. összesen 8 község 38 udvar. **Sertésvész:** Alsó-Alap 1 udv. A.-Szt.-Iván 1 udv., Baracska 1 udv., Csákkberény 2 udv., Csurgó 1 udv., Czeve 1 udv., Felső-Alap 14 udv. Füle 1 udv., Herczegfalva 3 udv., Igar 1 udv., Kajászó-Szt.-Péter 22 udv., Káloz 1 udv., Moór 2 udv., N.-Lók 1 udv., P.-Egres 1 udv., R.-Almás 1 udv., Sárhögárd 3 udv., Sárogras 4 udv., Sörd 10 udv., S.-Szt.-Miklós 1 udv., Szt.-Ágatha 1 udvar. összesen 22 község.

KÖZGAZDASÁG.

Borkő előállítása szőlőtörkölyből.

A mustban nagyobb mennyiségű borkő (savanyu borkősavas káli) foglaltatik, a mely azonban a must erjedése alatti kristályos alakban kiválik és a hordó falára rakodik le. Ezen anyag az u. n. nyers borkő, a mely a mint később látni fogjuk, nagy mennyiségben használtatik fel a borkősav és borkősavas sók előállítására.

A borkő leválásának oka azon körülményben rejlik, hogy az alkoholban kevésbé oldható, mint vízben. A midőn tehát alkohol képződik, a borkő egy részének oldatlan alakban le kell válnia.

Mint hogy, a mint már megelőzőleg említve volt, a szőlőtörköly még tetemes mennyiségű mustot tart vissza, tehát ebből következik, hogy a szőlőtörkölyben borkőnek is kell lennie. Tényleg egyes törkölyökben a benne foglalt must mennyisége szerint 3-5% borkő található.

Mint hogy pedig a borkő értékes anyagot képez, természetes, hogy ennek előállítása a törkölyből a szőlőtermelőnek meglehetősen szép mellékjövődelmet biztosít. A borkő előállítása is azonban csak az esetben fizeti ki magát, ha nagyban történik.

Legtöbb borkövet ama fehér és vörös borok törkölye tartalmaz, a melyek hosszabb ideig törkölyükön érjesztettek. Ekkor ugyanis az erjedés alatt képződő alkohol a mustban volt borkőnek nagyrésztét leválasztja s így a kikristályozott és levált borkő a kisajtolás alkalmával a törkölyben marad. Magától érteendő, hogy legkevésbé borkövet azon törköly fog tartalmazni, a melyik törkölyborkészítésére lett felhasználva, mint hogy ezen törkölyből a borkő nagyrésze a víz által kioldatott.

Borkövet elő lehet állítani friss törkölyből is: legegyszerűbb azonban a borkő előállítását egybekötni a törkölypálinka főzésével, mint hogy így egyidejűleg két melléktermény nyeretik s így a törköly jobban kibaszálthatik.

A borkő előállítására igen egyszerű.

Ha a borkövet friss törkölyből akarjuk előállítani, ugy a törköly beoázott nagyobb részletanokban, vagy a hol az előállítás nagyobban történik, kavarókkal ellátott fakádakban vízzel közvetlen tüzelés, az utóbbi esetben gőzzel felfoúzzuk, s a nyert oldatot gyorsan leszűrjük. A borkő forróvízben könnyebben oldható mint hidegvízben. A tiszta folyadékából tehát a le-hülés alkalmával borkősavkristályok válnak le. A törkölypálinka készítésére használt törkölyből a borkövet ugy állítjuk elő, hogy a lepároló üstből kieresztett forró oldatot leszűrjük s azután kristályosítjuk.

Szűrésre legcélszerűbb nagyobb, kettős fenekű fakádakat használni. A felső fenék apró lyukakkal van ellátva, hogy vizes oldat át-szűrődjön, a törköly visszamaradjon. A két fenék közé csapot alkalmazunk, a melyen át a forró folyadékot a kristályosító kádba eresztjük le. Ha azt látjuk, hogy a kádban megszárt folyadék nem teljesen tiszta, még egy sürűbb szövetű zsákon is átteresztjük, hogy az apróbb szilárd anyagok visszatartassanak.

A kristályosító edények, fakádak, amelyekbe azonban hogy a kristályosodás szebben menjen végre és tisztább terméket nyerjünk, czélszerű faramákat — amelyekre egymástól 20 cm.-nyire álló spárgát feszítettünk ki — behelyezni.

A borkő előállítására ne használjunk fel tulajdonosok sok vizet, mert minden hl. viz 0.5-0.7 kg. borkövet tart vissza feloldva. Legcélszerűbb, ha 100 kg. törkölyre legfeljebb 1 hl. vizet veszünk.

A kristályosító kádakban levő folyadék lehűlése közben részben a rámkára, részben a kifeszített spárgára, de a fenék- és oldalfalakra is apró borkőkristályok rakodnak le, amelyek a kihűlés előhaladásával mindig nagyobbakká válnak. Minél jobb le tudjuk a kristályosító kádakban levő folyadékot hűteni, annál több borkő válik le. Ez okból czélszerű a kádakat hideg pinczékbe, vagy télen a szabadba állítani. A kristályosítás be van fejezve, ha a folyadék teljesen kihült. Ekkor a rámkát kiszedjük s a kádból a folyadékot — ha azt feldolgozni tovább nem óhajtjuk — kiöntjük, s a kád falaira, valamint a rámkára lerakódott borkövet levezetjük s vékony rétegben megszártjuk.

Ezen eljárással a törkölyben foglalt borkő fele, sőt kedvező esetben 3/4 része is nyerhető.

A kristályosítás után a kádakban levő folyadékban még tetemes mennyiségű borkő van feloldva. — Ezt azonban kikristályosítás által már nem állíthatjuk elő, hanem ha kárba veszni hagyjuk nem akarjuk, átalakíthatjuk borkősavas mézszé, a melyet azután egy később tárgyalandó eljárás szerint borkősavvá dolgozhatunk fel.

Az átalakítás pedig ugy történik, hogy

az oldathoz, a melyet egy másik fakádba öntöttünk, addig adunk mézszétejt mig nem a folyadék savanyúsága neutralizálva van. Ezt ugy tudjuk meg, hogy a folyadékot lackmus-papírossal vizsgáljuk. Mindaddig, mig a mézszél kevert folyadék a kék lackmus-papírost megvörösíti, savanyu. A neutralizálás akkor, van befejezve, ha a folyadék a kék lackmus-papíros színét nem változtatja meg.

A törkölyben foglalt borkőnek azonban csakis mintegy fele alakítható át borkősavas mézszé. Ez okból arra törekedtek, hogy egy oly eljárást dolgozzanak ki, melynek segítségével a törkölyben foglalt összes borkő előállítható. Ily eljárás használható is, azonban oly körülményes, hogy csakis egész röviden óhajtom e helyütt felemlíteni.

Ezen eljárás abban áll, hogy a kifoúzott törköly a borkőnek megfelelő mennyiségű kén-savval egy ólommal kibélelt kádban gőzben-vezetés által foúzik, a midőn a kén-savas kálium és borkősav képződik. Erre a törköly leülepedése után a tiszta folyadékot leöntik és mézszétejjel közömbösítik, a midőn is a borkősav mint borkősavas mézszé leválik. Ezt leszűrjük s a szűrőn visszamaradó anyagot borkősavvá dolgoz-zák fel.

Zalka Zsigmond.

Felelős szerkesztő: Chay Antal.

Első magyar automobil-kocsi MENETRENDJE.

Érvényes 1899. október 15-ig.

A Magyar Király-tól a vasutra.				A Városház-térről a szőlőbe és vissza.			
Reg.	5	6.	45 p.	Ind.	reggel 6 óra	45 perc	
"	6	15	"	"	délt. 12	"	"
"	8	"	"	"	d. u. 4	"	30
d. e.	8	50	"	"	este 6	"	35
"	9	30	"				
"	10	"	"				
"	11	"	"				
d. u.	1	30	"	Vasár- és ünnepnapokon külön kocsi jön a szőlőből éjjel 12 órakor vissza.			
"	2	15	"				
"	3	"	"				
"	4	"	"				
"	6	"	"				
este	7	40	"				
"	8	30	"				
"	9	"	"				
"	9	45	"				
"	11	"	"				

Vasuti menetrend.

Érvényes 1899. május 1-től október 1-ig.

Budapest	Székesfejérvár	N.-Kanizsa
indul	érkezik	indul
ékezik	indul	érkezik
Szem. v. 6.50 reg.	9.01 d. e.	9.26 d. e.
Gyors v. 8.00 reg.	9.16 d. e.	9.21 d. e.
Szem. v. 1.30 d. u.	3.35 d. u.	3.45 d. u.
Szem. v. 4.25 d. u.	6.22 este	6.32 este
Gyors v. 8.00 este	9.17 este	9.22 este
Szem. v. 9.25 este	11.33 este	11.43 este

*) Csak június 1-től közl. Boglárig.

N.-Kanizsa	Székesfejérvár	Budapest
indul	érkezik	indul
ékezik	indul	érkezik
Szem. v. 12.15 éjjel	4.16 reg.	4.24 reg.
Gyors v. 5.47 reg.	8.27 reg.	8.35 reg.
Szem. v. **)	**)	7.05 reg.
Szem. v. 9.30 d. e.	2.03 d. u.	2.35 d. u.
Szem. v. 2.00 d. u.	6.13 d. u.	6.23 este
Gyors v. 5.03 este	7.48 este	7.58 este

*) Június 1-től Boglártól közlekedik, honnan indul reggel 5 óra 5 perckor.

Június 1-től szept. 15-ig vasár- és ünnepnap közlekedik.

Boglár	Székesfehérvár	Budapest
indul	érkezik	indul
ékezik	indul	érkezik
Sz. v. 7.35 est	9.45 este	9.51 este
		11.25 este.

Nyomatott Számmér Imrénél, Székesfejérvárott.